

(مقاله پژوهشی)

رابطه درگیری شغلی و تناسب شغلی با اخلاق حرفه‌ای و تمایل به ترک خدمت

دکتر محمدعلی زبانی شادباد^{1*}، دکتر محمدحسینی¹، دکتر ابوالفضل قاسم‌زاده²

1. گروه علوم تربیتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ارومیه

2. گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

(تاریخ دریافت: 95/4/19، تاریخ پذیرش: 95/7/3)

چکیده

زمینه: اخلاق حرفه‌ای، تاثیر چشم‌گیری بر روی فعالیت‌ها و عملکرد فردی و گروهی و نتایج سازمان دارد. در نتیجه پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تعاملی درگیری شغلی و تناسب شغلی بر اخلاق حرفه‌ای و تمایل به ترک خدمت کارکنان انجام شده است.

روش: روش پژوهش حاضر توصیفی - همبستگی می‌باشد. حجم جامعه آماری 3168 نفر از کارکنان دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز بود. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ($d = 0/5, p = 0/5$) با توجه به جامعه آماری، 350 نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی در نظر گرفته شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های استاندارد استفاده شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از روش همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه تعدیل کننده مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که رابطه مثبت معناداری بین دو متغیر درگیری شغلی و تناسب شغلی با اخلاق حرفه‌ای ($r=0/16, r=0/25$)، $P = 0/001$ وجود دارد. همچنین رابطه منفی معناداری بین دو متغیر درگیری شغلی و تناسب شغلی با تمایل به ترک خدمت ($r = -0/32$)، $r = -0/28$ و $P = 0/000$ وجود دارد. علاوه بر این نتایج پژوهش نشان داد که درگیری شغلی و تناسب شغلی در تعامل باهم اخلاق حرفه‌ای و ترک خدمت را پیش بینی می‌کنند.

نتیجه‌گیری: نتایج این پژوهش حاکی از این است که درهرسازمانی شیفتگی شغلی و درگیرشدن کارکنان با شغل و نیز تناسب کارکنان با شغلشان باعث ارتقای اخلاق حرفه‌ای در کارکنان و در راستای آن در سازمان می‌شود. همچنین در این فضا تمایل به ترک شغلی کارکنان کاهش پیدا می‌کند لذا بایستی در سازمان توجه ویژه‌ای به آن شود.

کلید واژگان: درگیری شغلی، تناسب شغلی، اخلاق حرفه‌ای، تمایل به ترک خدمت.

سرآغاز

به صرف تلاش در کار خود و مقاومت در رویارویی با مشکلات است (2).

به سخن دیگر درگیری شغلی شامل نحوه ادراک کارکنان از محیط کاری و شغل خود و در هم آمیختن کار و زندگی

درگیری شغلی به میزان دل‌بستگی روانی فرد به شغل خود اطلاق می‌شود (1). درگیری شغلی به طور عمده با رضایت شغلی²، توان، فداکاری و دل‌بستگی تعریف می‌شود. توان، گویای سطح بالای انرژی، انعطاف‌پذیری روانی در حین کارکردن، میل

* نویسنده مسؤول: نشانی الکترونیکی: mohammadalizabani@yahoo.com

آشکار شده و بیان همزمان شناخت خویشتن و افزایش ارتباط با دیگران است (11).

از طرفی تناسب شغلی¹⁰ نیروی انسانی در هر سازمان جزء مهم‌ترین منابع سازمانی به شمار می‌رود و در حقیقت هسته مرکزی فعالیت‌های هر سازمان بر پایه منابع انسانی و چگونگی به کارگیری آن جهت انجام امور مختلف به منظور تحقق اهداف سازمان است. به طور کلی اثربخشی و کارایی سازمان تا حدود زیادی به اثربخشی و کارایی نیروی انسانی در آن سازمان بستگی دارد (12). وقتی خصوصیات فردی و محیط کاری اطرافش با هم انطباق داشته باشد یا دست کم همخوانی بالایی داشته باشد، اثربخشی افزایش می‌یابد، برای مثال زمانی که انطباق میان ویژگی‌های فردی و ویژگی‌های سازمان یا همخوانی میان شایستگی‌های فردی و الزامات شغلی وجود داشته باشد، افراد و سازمان‌ها موثرتر عمل خواهند کرد. اغلب سازمان‌ها به دنبال آن هستند تا افرادی را بیابند که بهتر بتوانند تقاضاهای شغلی را برآورده سازند، با آموزه‌ها و تغییرات شغلی سازگارتر باشند و به سازمان‌ها متعهد و وفادار بمانند. افراد نیز به دنبال سازمان‌هایی هستند که توانایی‌های ویژه‌ی آنان را به کار بگیرند و نیازهای خاص آنان را بر آورده سازند (12).

بنابراین لازم است ویژگی‌های یک شغل در ارتباط با خصوصیات شاغل سنجیده و ملحوظ گردد. باید شغل و مراحل انجام آن را به خوبی شناخته و به تجزیه و تحلیل شغل توجه نموده، در گام بعدی شغل را طراحی کرده و افراد متناسب با هر شغل را در پست و شغل لازم به کار گمارد (13).

تناسب فرد و شغل اشاره‌ای به تناسب میان توانایی‌های یک فرد با تقاضاهای شغل و یا تناسب میان علایق و تمایلات فرد با ویژگی‌ها و مشخصه‌های شغل می‌باشد (14).

تناسب بین محیط کاری و فرد موضوعی است که در طی سال‌های اخیر توجه محققان بسیاری را به خود جلب کرده است (15).

بر طبق این نظریه تناسب محیط فردی مربوط به رفتار انسان و به طور خاص مربوط به انتخاب‌های افراد است. این نظریه از دو

شخصی است. درگیری شغلی پایین به بیگانگی با کار و سازمان، بی‌هدفی یا جدایی بین زندگی و کار کارکنان منجر می‌شود (3).

درگیری شغلی بالا نشان دهنده تجربه احساس معناداری، اشتیاق، افتخار و غرق شدن در کار و احساس خوشایند نسبت به کار است. در این وضعیت با گذشت زمان فرد به شغل خود دلبستگی پیدا می‌کند (4).

درگیری شغلی با مبانی شغلی از جمله حمایت اجتماعی³ از همکاران، بازخورد عملکرد، رهبری⁴، کنترل شغلی⁵، تنوع وظیفه⁶، فرصت یادگیری⁷ و رشد و تسهیلات آموزشی مرتبط است. افرادی که درگیری شغلی پایین دارند معمولاً از نظر فرسودگی شغلی⁸ و روان رنجوری⁹ در سطح بالاتری هستند و از طرفی کارکنان بر درگیری شغلی بالا برای شغلشان اهمیت بیشتری قائل اند (5).

محققان در جهت کشف روابط بالقوه بین درگیری شغلی و متغیرهای پیامدی مرتبط با عملکرد به نتایجی رسیده‌اند که بیانگر این نکته می‌باشد که افزایش درگیری شغلی باعث ایجاد رقابتی اجباری در سازمان‌ها شده است (7و6). در سال‌های اخیر، توجه خاصی به درگیری شغلی معطوف شده است. اکثر محققان بر این اعتقادند که درگیری شغلی و پیامدهای آن، موفقیت سازمانی را به دنبال خواهد داشت. همزمان، محققان به این نتیجه رسیدند که امروزه درگیری شغلی رو به کاهش می‌رود و فقدان درگیری شغلی در میان کارکنان ایجاد شده است (7و6).

همچنین مطالعات نشان می‌دهند که امروزه اکثر کارگران و به طور تقریبی نیمی از آمریکاییان شاغل، درگیر کارشان نمی‌باشند و یا فاقد درگیری شغلی می‌باشند (6). سازمان‌ها بر درگیری شغلی کارکنان به عنوان یک استراتژی موفق متمرکز هستند تا کارکنانشان را در محیط کار نگه دارند و مانع ترک کار آنها شوند و بدین طریق بهره‌وری را ارتقا دهند (8). اما تحقیقات اندکی درباره درگیری شغلی کارکنان در ادبیات علمی وجود دارد (9و10). درگیری شغلی، در راستای فعالیت‌های مرتبط با کار

روش

این پژوهش از نوع کاربردی است و با در نظر گرفتن موضوع پژوهش که بررسی نقش تعاملی درگیری شغلی و تناسب شغلی بر اخلاق حرفه‌ای و ترک از خدمت کارکنان دانشگاه است، روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه کارکنان مشغول به خدمت دانشگاه‌های دولتی تبریز شامل دانشگاه تبریز، سهند، شهید مدنی، علوم پزشکی و پیام نور در سال تحصیلی 94-95 می‌باشد. حجم جامعه آماری 3168 نفر است. در این تحقیق حجم نمونه براساس فرمول کوکران تعیین گردید که باروش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای نسبتی شامل 350 نفر از کارکنان این دانشگاه‌ها می‌باشد. با توجه به در نظر گرفتن احتمال ریزش این میزان به 450 نفر افزایش یافت که کفایت حجم نمونه براساس توان آماری بالاتر از 0/8 و سطح معنی داری نزدیک به صفر در تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها مورد تایید قرار گرفت.

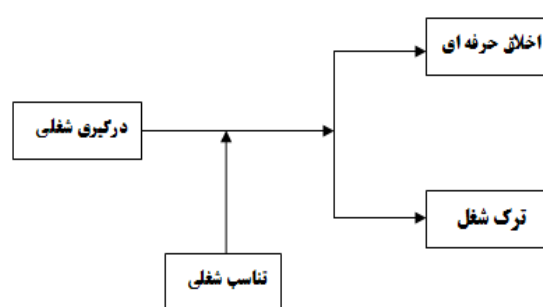
در تحقیق حاضر با توجه به متغیرهای پژوهش، برای جمع‌آوری اطلاعات از چهار پرسشنامه استاندارد به شرح زیر استفاده شد.

1. درگیری شغلی کارکنان: برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه درگیری شغلی استاندارد استفاده شده است. این پرسشنامه شامل 10 سوال با مقیاس 5 درجه ای لیکرت می‌باشد (1). روایی و پایایی این پرسشنامه توسط دیگری نیز تایید شده و برای آن ضریب آلفای کرونباخ 0/79 گزارش شده است (19).
2. تناسب شغلی: تناسب شغل با استفاده از مقیاس تناسب سازمان-فرد 5 گویه ای سنجیده خواهد شد. در راستای ادبیات پژوهشی درجه تناسبی را که فرد احساس می‌کند شخصیت‌اش و ارزش‌هایش متناسب با سازمانش است را می‌سنجد، روشی کلی‌تر از چارچوب شغل - شخص است. همسانی درونی برای آن در پژوهشی 0/92 محاسبه شده است (20).
3. تمایل به ترک خدمت: تمایل به ترک خدمت با استفاده از مقیاس تمایل به ترک خدمت 3 آیتمی استاندارد سنجیده می‌شود. که آلفای کرونباخ برای آن 0/75 ثبت شده است (21).
4. اخلاق حرفه‌ای: پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای به وسیله تعدادی از پژوهشگران در ابعاد چهارگانه اخلاق حرفه‌ای

پیش فرض اصلی ریشه می‌گیرد. اول آن که رفتارهای بشری در تعامل بین فرد و محیط است و دوم آنکه فرد و محیط باید باهم سازگار و متناسب باشند (16).

هماهنگی محیط فردی را می‌توان به چندین روش تقسیم‌بندی کرد که شامل هماهنگی بین فرد و شغلش، گروه، سازمان و یا حرفه‌اش می‌شود. تقسیم‌بندی‌های متفاوت از هماهنگی نیز به صورت مستقل و جداگانه مورد مطالعه قرار می‌گیرد اما محققان مباحثی را که شامل چندین نوع از هماهنگی می‌شوند را در یک مبحث واحد مورد مطالعه قرار می‌دهند. در این راستا اثرات هماهنگی سازمان و فرد همچنین هماهنگی فرد و شغل بیشتر مورد مطالعه قرار می‌گیرد (17). برای جلوگیری از ترک خدمت نیاز است تا کارکنان وظایفی متناسب و مشابه با ویژگی‌های شخصیتی خود را انجام دهند اگر چه تنها این موارد کافی نیست ولی شخصیت کارکنان دارای بعد خصوصی است که باید در نظر گرفته شود. در این زمینه محققان در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که رابطه عدم تناسب فرد - شغل با تمایل به خدمت مثبت و معنادار است (18).

در مجموع بر اساس آنچه بیان گردید الگوی مفهومی و نظری ارتباط بین درگیری شغلی، تناسب شغلی، اخلاق حرفه‌ای¹¹ و تمایل به ترک خدمت¹² در قالب نگاره 1 تدوین شد.

نگاره 1: مدل مفهومی پژوهش

مبتنی بر این مدل سوال اصلی پژوهش حاضر این بود که آیا درگیر شغلی و تناسب شغلی نقش تعاملی در پیش بینی اخلاق حرفه‌ای و تمایل به ترک خدمت دارند؟

پرسشنامه درگیری شغلی (0/75)، تناسب شغلی (0/87)، ترک خدمت (0/84) و اخلاق حرفه‌ای (0/70) محاسبه شد. داده‌های به دست آمده با استفاده از روش همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه تعدیل کننده مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

در جدول 1، همبستگی و میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

جدول 1: شاخصهای توصیفی میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد پژوهش

شاخص‌ها	تناسب شغلی	درگیری شغلی	ترک خدمت	اخلاق حرفه‌ای
میانگین	3/24	3/08	2/02	2/97
انحراف استاندارد	0/832	0/711	0/987	0/990

پژوهش یعنی رابطه درگیری شغلی و تناسب شغلی با اخلاق حرفه‌ای و تمایل به ترک شغل از تحلیل رگرسیون تعدیل کننده استفاده شد.

جدول 3: نتایج تحلیل رگرسیون تعدیل کننده برای پیش‌بینی اخلاق حرفه‌ای

اخلاق حرفه‌ای			گام اول: تاثیرات اصلی
سطح معنی داری	ΔR^2	β	
0/04	-	0/13 **	درگیری شغلی (E)
0/4	0/05 **	0/05	تناسب شغلی (F)
0/001	0/08 **	0/20 **	گام دوم: تعامل E×F

نتایج جدول 2 نشان می‌دهد که درگیری شغلی ($P < 0/05$) و اخلاق حرفه‌ای را پیش‌بینی می‌کنند. در عین حال متغیر تناسب شغلی ($\beta = 0/05$ و $p > 0/05$) به تنهایی قادر به پیش‌بینی اخلاق حرفه‌ای نیست. در دومین گام تعامل درگیری شغلی و تناسب شغلی وارد معادله شد که این تعامل معنی‌دار دیده می‌شود ($P < 0/05$ و $\beta = 0/20$). درگیری شغلی به تنهایی 0/13 منجر به افزایش اخلاق حرفه‌ای در کارکنان می‌شود. در حالی که درگیری شغلی در تعامل با تناسب شغلی این اثر مثبت را به 0/20 افزایش می‌دهند. درگیری شغلی به تنهایی قادر به تبیین 5 درصد از واریانس اخلاق حرفه‌ای هستند. در حالی که تعامل درگیری شغلی با تناسب شغلی 8

ای (دلبستگی و علاقه به کار، پشتکار و جدیت در کار، روابط سالم و انسانی در محل کار و روح جمعی و مشارکت در کار ساخته شده و به دلیل زیربنای نظری مناسب و تایید خبرگان با تخصص موضوعی از روایی لازم برخوردار است (22). برای برآورد ضریب پایایی محاسبه همسانی درونی گویه‌های پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب پایایی

جدول 2: همبستگی بین متغیرهای پژوهش

سازه	درگیری	تناسب	ترک	اخلاق
درگیری	1			
تناسب	0/53 **	1		
ترک	-0/32 **	-0/28 *	1	
اخلاق	0/25 **	0/16 **	-0/24 **	1

** $0/01 < r < 0/05$

با توجه به جدول 1 ضریب همبستگی بین درگیری شغلی و اخلاق حرفه‌ای برابر با $r = -0/25$ و $P = 0/001$ می‌باشد. لذا با ضریب اطمینان 95% می‌توان گفت که رابطه مثبت معناداری بین دو متغیر درگیری شغلی و اخلاق حرفه‌ای وجود دارد. با توجه به میزان همبستگی دو متغیر فوق ضریب تعیین برابر با 0/00 درصد می‌باشد. ضریب همبستگی بین درگیری شغلی و تمایل به ترک شغل برابر با $r = -0/32$ و $P = 0/000$ می‌باشد. در نتیجه رابطه منفی معناداری بین دو متغیر درگیری شغلی و تمایل به ترک خدمت وجود دارد. همچنین، ضریب همبستگی بین دو متغیر تناسب شغلی و اخلاق حرفه‌ای برابر با $r = 0/16$ و $P = 0/000$ می‌باشد. در نتیجه رابطه مثبت معناداری بین دو متغیر تناسب شغلی و اخلاق حرفه‌ای وجود دارد. در نهایت، ضریب همبستگی بین دو متغیر تناسب شغلی و تمایل به ترک خدمت برابر با $r = -0/28$ و $P = 0/000$ می‌باشد. در نتیجه رابطه منفی معناداری بین دو متغیر تناسب شغلی و تمایل به ترک خدمت وجود دارد. همچنین جهت بررسی فرضیه اصلی

درصد از واریانس اخلاق حرفه‌ای هستند. این تعامل 3 درصد از واریانس فزاینده را تبیین می‌کند.

جدول 4: نتایج تحلیل رگرسیون تعدیل کننده برای پیش بینی ترک از خدمت

ترک از خدمت			گام اول: تاثیرات اصلی
سطح معنی داری	ΔR^2	β	
0/001	-	-0/20 **	درگیری شغلی (P)
0/03	0/12**	-0/12**	تناسب شغلی (Ps)
0/001	0/20**	-0/29**	گام دوم: تعامل P×Ps

بین اخلاق کار اسلامی و مؤلفه‌های آن با درگیری شغلی روابط معنی داری وجود دارد (25). در واقع اگر کارکنان نگرش مثبتی نسبت به کار داشته، از آن لذت ببرند و آن را به عنوان ابزاری جهت رشد شخصی و توسعه اجتماعی تلقی نمایند، بیش از پیش در فعالیت‌های مرتبط با شغل خود درگیر می‌شوند. به بیان دیگر، اگر کار به عنوان ابزاری جهت کمک به هم‌نوعان و همکاران نگرسته شود، می‌تواند در ایجاد فضای دوستانه و قدرشناسانه در محیط کار نقش داشته و به نوبه خود موجبات افزایش اشتیاق و درگیری شغلی کارکنان را فراهم آورد. همچنین نتایج حاصل با نتایج تحقیق دیگری نیز همسو می‌باشد پژوهشگران در این تحقیق خود با عنوان مشتری گرایی کارکنان: تبیین نقش فضای کاری اخلاقی و تناسب فرد و سازمان به این نتیجه رسیدند که متناسب بودن فضای کاری با انتظارات شخصی افراد از سازمان باعث رضایت شغلی فرد می‌شود و همچنین بازده این تأثیرات موجب ایجاد تعهد سازمانی می‌شود و به تبع آن به رسمیت شناختن ارزش‌های اخلاقی¹⁶، انگیزه افراد برای رسیدن به تناسب بین خود و سازمان را به وجود آورده و در نتیجه عواطف فرد نسبت به سازمان را تقویت می‌نماید (26). همچنین با نتایج تحقیق دیگر نیز همسو می‌باشد. در این تحقیق با عنوان بررسی درک فضای کار اخلاقی و تناسب فرد - سازمان در بین کارکنان ژاپن و آمریکا پرداخته اند، نشان داده شد که بین درک کارکنان از فضای کار اخلاقی، تناسب فرد - سازمان و عملکرد با توجه به میزان تعهد کارکنان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین این محققان در این پژوهش به بررسی تأثیر تفاوت فرهنگی بر رابطه‌ی میان درک فضای کاری اخلاقی و تناسب فرد - سازمان با عملکرد نیز پرداختند که آنها با تأکید بیشتر بر متغیر تفاوت‌های فرهنگی در بین دو کشور ژاپن و آمریکا بیان داشته‌اند که رابطه بین عملکرد

نتایج جدول 3 نشان می‌دهد که درگیری شغلی ($P < 0/05$) و ($\beta = -0/20$) و تناسب شغلی ($p < 0/05$ و $\beta = -0/12$) ترک از خدمت را پیش‌بینی می‌کنند. در دومین گام تعامل درگیری شغلی و تناسب شغلی وارد معادله شد که این تعامل معنی‌دار دیده می‌شود. درگیری شغلی و تناسب شغلی به ترتیب به تنهایی 0/20 و 0/12 منجر به کاهش ترک از خدمت در کارکنان می‌شود. در حالی که درگیری شغلی در تعامل با تناسب شغلی این اثرات منفی را به 0/29 کاهش می‌دهد. درگیری شغلی و تناسب شغلی قادر به تبیین 12 درصد از واریانس ترک از خدمت هستند. در حالی که تعامل درگیری شغلی و تناسب شغلی قادر به تبیین 20 درصد از واریانس ترک از خدمت کارکنان هستند. این تعامل 8 درصد از واریانس فزاینده را تبیین می‌کند.

بحث

این پژوهش با هدف بررسی رابطه درگیری شغلی و تناسب شغلی با اخلاق حرفه‌ای و تمایل به ترک خدمت انجام شده است. یافته‌های پژوهشی نشان داده است که باور قوی‌تر به اخلاق حرفه‌ای به گونه‌ای مستقیم با رضایت شغلی و تعهد سازمانی¹³ رابطه دارد و به گونه‌ای غیرمستقیم با تمایل کمتر به ترک شغل رابطه دارد (23). تحقیقی درگیری شغلی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده است و ارتباط آن با مفاهیم مهمی همچون ترک خدمت، مشارکت، رضایت، وفاداری مشتریان و امنیت شغلی¹⁴ تبیین کرده است (24). اخلاق یکی از پیامدهای درگیری شغلی می‌باشد (10). نتایج حاصل با نتایج تحقیق دیگری همسو می‌باشد. در این تحقیق خود با عنوان رابطه اخلاق کار اسلامی¹⁵ با درگیری شغلی به این نتیجه رسیدند که

همچنین، تناسب فرد - سازمان واریانس معناداری از عملکرد شغلی، رفتار شهروندی و ترک خدمت را تبیین می‌کند و با پیامدهای رفتاری ترک خدمت، عملکرد وظیفه و رفتار شهروندی ارتباط دارد (32). یافته‌های پژوهشی دیگر همسو با این تحقیق نشان می‌دهد که رابطه منفی معنی دار بین جو اخلاقی¹⁷ و قصد ترک شغل وجود دارد (33). یافته‌های تحقیق دیگری نیز نشان می‌دهد که بین ارزش‌های اخلاقی و تناسب شخص-سازمان با ترک خدمت رابطه معکوس وجود دارد (34). پژوهش حاضرمانند دیگر مطالعات دارای محدودیت‌هایی است. جهت سنجش متغیرهای پژوهش از پرسشنامه‌های گزارش‌دهی استفاده شده که این ابزار محدودیت‌های خاص خود را دارد. از طرفی دیگر برخی متغیرها به دلیل محدودیت‌های ذاتی مانند خصوصیات فرهنگی و دیدگاه‌های سیاسی آزمودنی‌ها قابل کنترل نبود. از لحاظ کاربردی با توجه به نتایج بدست آمده، ملاحظات فزاینده درباره بحث کیفیت آموزشی دلیلی است که درگیری شغلی به عنوان یک ویژگی مطلوب تلقی می‌شود. این به نوبه خود مستلزم ساختار و فرایندی است که احساس درگیری شغلی در بین کارکنان ارتقا داده شود. بطور خلاصه کارکنان برای افزایش میزان درگیری شغلی خود نیاز به توسعه پاداش و خصوصیات شغلی دارند که این مورد پیشنهاد می‌شود. همچنین استفاده از نظام پیشنهادات کارکنان و مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری‌ها در این زمینه توصیه می‌شود. در خصوص تناسب شغلی وقتی خصوصیات فردی و محیط کاری اطرافش با هم انطباق داشته باشد یا دست کم همخوانی بالایی داشته باشد، اثربخشی افزایش می‌یابد، بنابراین پیشنهاد می‌گردد ویژگی‌های یک شغل در ارتباط با خصوصیات شاغل سنجدیده و ملحوظ گردد. باید شغل و مراحل انجام آن را به خوبی شناخته و به تجزیه و تحلیل شغل توجه نموده، در گام بعدی شغل را طراحی کرده و افراد متناسب با هر شغل را در پست و شغل لازم به کار گماشته شوند.

کارکنان با درک فضای کاری اخلاقی و تناسب فرد- سازمان در بین کارگران آمریکایی قوی‌تر می‌باشد. به عبارتی، کارگران آمریکایی که متأثر از نگرش، رفتارهای فردی و رویکرد فرهنگ ملی خود در سازمان عمل می‌کنند با شناسایی درست از سازمان خود درک بالایی از فضای کاری اخلاقی کسب کرده که این امر باعث افزایش انگیزه، عملکرد و رفتار سازمانی کارگران می‌گردد (27). محققان در تحقیق دیگری نشان دادند که بین درک کارکنان از فضای کار اخلاقی و تناسب فرد- سازمان رابطه مثبتی وجود دارد، به همین منظور، ایجاد و تسهیل فضای اخلاقی در نگرش کارکنان با اهمیت می‌باشد ولی فضای کاری اخلاقی و تناسب فرد- سازمان با قصد برگشت سرمایه رابطه منفی دارد (28).

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که درگیری شغلی و تناسب شغلی در تعامل باهم ترک خدمت را پیش بینی می‌کنند. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج محققان دیگر همسو می‌باشد (10، 24 و 29-31). تعدادی از محققان در تحقیق خود بیان نمودند که قصد ترک خدمت، در نتیجه عدم رضایت یا عدم تعهد است و چنین مدل‌های درگیری شغلی بیانگر پیوند تجربی بین درگیری شغلی و قصد ترک خدمت است (29). تعدادی دیگر از آنها در تحقیقات خود اشاره می‌کنند که درگیری شغلی رابطه‌ی مثبتی با تعهد سازمانی و رابطه منفی با قصد ترک کار دارد و همچنین با عملکرد شغلی و رفتار بیش از آنچه وظیفه کارمند است، مرتبط می‌باشد (30 و 31). همچنین دریافتند که درگیری شغلی رابطه منفی با تمایل به ترک خدمت دارد و واسطه روابط موجود بین منابع شغلی و تمایل به ترک کار است (30). علاوه بر این با نتایج تحقیق دیگری نیز همسو می‌باشد. محققان در این تحقیق خود با عنوان الگوی ارتباط عدم تناسب فرد - شغل با فرسودگی هیجانی و تمایل به ترک خدمت به این نتیجه رسیدند که رابطه‌ی عدم تناسب فرد - شغل با ترک خدمت مثبت و معنادار است (18). همچنین محققان در فراتحلیل خود بیان کردند که تناسب فرد - سازمان با تمایل به ترک خدمت رابطه منفی و با رضایت شغلی و تعهد سازمانی رابطه مثبت دارد

8. Job Burnout	فرسودگی شغلی
9. Neuroticism	روان رنجوری
10. Job Fit	تناسب شغلی
11. Professional Ethics	اخلاق حرفه‌ای
12. Turnover	ترک خدمت
13. Organizational Commitment	تعهد سازمانی
14. Job security	امنیت شغلی
15. Islamic Work Ethics	اخلاق کار اسلامی
16. Ethical Values	ارزش‌های اخلاقی
17. Ethical Climate	جو اخلاقی

منابع

1. Kanungo RN. (1982). Measurement of job and work involvement. *Journal of Applied Psychology*; 67:341-349.
2. Schaufeli WB, Salanova M, González-Romá V, Bakker AB. (2002). The measurement of Engagement and burnout: A confirmative analytic approach. *Journal of Happiness Studies*; 3:71-92.
3. Hirschfeld RR. (2006). Achievement orientation and psychological Involvement in job tasks: The interactive effects of work alienation and intrinsic job satisfaction. *Journal of Applied Social Psychology*; 32(8):1663-1681.
4. Schaufeli WB, Taris TW, Van Rhenen W. (2008). Workaholism, burnout and engagement: Three of a kind or three different kinds of employee well-being. *Applied Psychology: An International Review*; 57:173-203.
5. Hafer JC, Martin TN. (2006). Job involvement or affective commitment: a sensitivity analysis study of apathetic employee mobility. Nebraska: Institute of Behavioral and Applied Management.
6. Bates S. (2004). Getting engaged. *HR Magazine*; 49(2): 44-51.
7. Richman A. (2006). Everyone wants an engaged workforce how can you create. *Workspan*; 49: 36-39.
8. Lockwood N R. (2007). Leveraging employee engagement for a competitive advantage. Alexandria, VA: Society for Human Resource Management.
9. Macey WH, Schneider B. (2008). The meaning of employee engagement. *Industrial and Organizational Psychology*; 1: 3-30.
10. Saks AM. (2006). Antecedents and consequences of employee engagement. *Journal of Managerial Psychology*; 21: 600-619.

نتیجه‌گیری

به طور کلی نتایج پژوهش حاکی از آن است که درگیری شغلی و تناسب شغلی به طور مستقیم باعث ارتقای اخلاق حرفه‌ای و کاهش تمایل به ترک شغلی در بین کارکنان تحت مطالعه می‌شود؛ بنابراین نتایج این پژوهش و بررسی جایگاه استانداردهای درگیری شغلی و تناسب شغلی در نظام دانشگاهی می‌تواند به مدیران و برنامه‌ریزان آموزش عالی در اتخاذ راهبردهای مناسب برای کاهش فاصله بین وضع موجود و مطلوب در این زمینه و ارتقای آن کمک نماید. لذا توجه اساسی به نقش درگیری شغلی و تناسب شغلی و مولفه‌های آنها در رابطه بین متغیرهای این تحقیق، باعث ارتقای اخلاق حرفه‌ای و نیز کاهش تمایل به ترک شغلی و در راستای آن افزایش بهره‌وری در محیط‌های دانشگاهی خواهد شد.

ملاحظه‌های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون: امانت داری، سرقت ادبی، رضایت آگاهانه، انتشار چندگانه و ... در پژوهش حاضر مورد توجه قرار گرفته‌اند.

سپاسگزاری

در پایان نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند از همکاری مسئولین دانشگاه‌های دولتی شهر تبریز جهت هماهنگی و جمع‌آوری اطلاعات و همچنین از تمامی افرادی که در انجام این مطالعه همکاری نمودند تشکر و قدردانی کنند.

واژه‌نامه

1. Employee Engagement	درگیری شغلی
2. Job satisfaction	رضایت شغلی
3. Social Support	حمایت اجتماعی
4. Leadership	رهبری
5. Job Control	کنترل شغلی
6. Diversity Task	تنوع وظیفه
7. Opportunity to learn	فرصت یادگیری

24. Harter JK, Schmidt FL, Hayes TL.(2002). Business-unit-level relationship between employee satisfactions, employee engagement and business outcomes: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*; 87: 268-279.
25. Ardalan M, Eskandari A, Gilani M, Ataei N.(2015). Investigating the relationship between character features and organizational intelligence of employees with managing intellectual capital. *Quarterly of Research and Planning in Higher Education*; 71. (In Persian).
26. Shirkhodaei M, Tahmasbi R, Roshan N, Khalili Palandi F. (2015). Customer-orientation of the employees: Identifying the role of ethical work space and propriety of the individual and organization. *Ethics in Science and Technology*; 9(4):1-12. (In Persian).
27. Lopez TB, Babin BJ, Chung C. (2009). Perceptions of ethical work climate and person– organization fit among retail employees in Japan and the US: A cross-cultural scale validation. *Journal of Business Research*; 62: 594–600.
28. Sun Jung H, Namkung Y. (2010).the effects of employees’ business ethical value on person–organization fit and turnover intent in the food service industry. [PhD thesis]. Seoul: University of Hee.
29. Steel RP, Ovalle NK. (1984). A review of the meta-analysis of research on the relationship between behavioral intentions and employee turnover. *Journal of Applied Psychology*; 69: 673.
30. Schaufeli WB, Bakker AB. (2004). Job demands, job resources, and their relationship with burnout and engagement: A multi-sample study. *Journal of Organizational Behavior*; 25:293-302.
31. Sonnentag S. (2003). Recovery, work engagement, and proactive behavior: A new look at the interface between nonworking and work. *Journal of Applied Psychology*; 88: 518–528.
32. Verquer L, Beehr AT, Wagner HS. (2003).A met analysis of relations between person–organization fit and work attitudes. *Journal of Vocational Behavior*; 63: 473–489.
33. Montakhab Yeganeh M, Nisin A. (2016). The relationship between organizational ethics climate and psychological well-being, organizational commitment, job stress and job quit intent. *Ethics in the Science and Technology*; 10(1). (In Persian).
34. Ahmadi P, Safari M, Mirmehdi SM, Esmaeil-Kakhaki F. (2013). The relationship between work ethics of employees and propriety of individual-organization and job quit. *Ethics in the Science and Technology*; 7(4). (In Persian).
11. Kahn W. (1990). Psychological conditions of personal engagement and disengagement at work. *Academy of Management Journal*; 33: 692-724.
12. Raeisi A, Bahrami S, Safdari S, Shafiei S. (2013). The relationship between person-organization propriety and job satisfaction of nurse managers of the selected educational hospital of Esfahan. *Management of Health Information*; 9(7): 1024-1031. (In Persian)
13. Sadeghi M. (2007). Job analysis in Sepad Khorasan Company. Mashhad: Sepad Publication. (In Persian).
14. Sekiguchi T. (2004). Person-organization fit and person-job fit in employee selection: A review of the literature. *Osaka Keidi Ronshu*; 54(6): 179-196.
15. Ehrhart KH. (2006). Job characteristic beliefs and personality as antecedents of subjective person- job fit. *Journal of Business and Psychology*; 21(2): 193- 226.
16. Kristof AL. (1996). Person- organization fit: an integrative review of its conceptualizations, measurement and implications. *Personnel Psychology*; 49(1): 1- 49.
17. Edwards JR. (1991). Person- job fit: a conceptual integration, literature review and methodological critique. In: Cooper CL, Robertson IT. (Eds). *International review of industrial and organizational psychology*. New York: John Wiley and Sons.
18. Golparvar M, Hoseinzadeh, Kh. (2012). Pattern of the relationship of the lack of propriety of the individual-job with emotional exhaustion and intent to leave: evidences for stress-imbalance-compensation. *Quarterly of Applied Psychology*; 1(17): 41-56. (In Persian).
19. Mirhashemi M. (2008). Predictors of job engagement in teachers of Islamic Azad University. *Quarterly of Iranian Psychology*; 4(15): 235-245.(In Persian).
20. Shantz A, Alfes K, Truss C, Soane E. (2013). The role of employee engagement in the relationship between job design and task performance, citizenship and deviant behaviors. *The International Journal of Human Resource Management*; 24: 2608-2627.
21. Colarelli SM. (1984). Methods of communication and mediating processes in realistic job previews. *Journal of Applied Psychology*; 69: 633-42.
22. Gregory CP, Hill RB. (1994). Are men and women different? A study of the occupational work ethic. *Journal of Vocational Education Research*; 19(1): 71-89.
23. Saks AM., Ashforth BE. (1997). A longitudinal investigation of the relationships between job information sources, applicant perceptions of fit and work outcomes. *Personnel Psychology*; 50: 395.